

7. Muriel Casals Couturier. Professora als orígens de la UAB: més que ensenyar, educar.

Per Ricard Llonch Soler

Quan vaig fer la carrera d'Econòmiques, la Universitat Autònoma de Barcelona no existia. Vaig estudiar a la Universitat de Barcelona (UB), vaig acabar l'any 1969 i vaig començar a treballar al Servei d'Estudis de la Caixa d'Estalvis de Sabadell.

Durant la carrera havia tingut una bona relació amb el professor Jordi Nadal, que m'havia posat una bona nota. I van ser ell, l'Antoni Serra Ramoneda i el Joan Sardà i Dexeus, els qui van endegar la nova Facultat d'Econòmiques de l'Autònoma (que inicialment, mentre es construïa a Bellaterra, era al carrer García Morato —l'actual Avinguda de les Drassanes— de Barcelona, on posteriorment, també, hi va haver la Facultat de Dret).

Vaig tenir la sort que el professor Jordi Nadal m'invités a quedar-me com a professora. Era molt jove, tot just havia acabat la carrera. Sempre he recordat, i he tingut molt present, el consell que em va donar en fer-me la proposta. Em va dir: “Pensi que ser professora universitària és ser educadora de joves, que no és solament donar classes d'economia”, i em va preguntar: “A vostè l'interessa això d'educar joves?” Jo que encara estava educant-me! Em va impressionar molt, mai ho he oblidat i ho he tingut molt en compte.

El Joan Sardà, que era el degà, va aconseguir que durant el primer curs no s'impartissin classes per poder dedicar-lo, únicament, a preparar els qui haurien de compondre el quadre de professors i professores de la nova facultat. Havia d'estar format per professors i professores sèniors, com ells (entre els quals, per cert, també hi havia Ramón Trias Fargas); per d'altres de mitjana edat com Joaquim Muns, Josep Maria Bricall i Rafel Pujol, i per futurs professors i professores més joves, com jo, que vam començar fent uns doctorats de preparació per completar el professorat de la nova facultat.

Un campus amb personalitat pròpia

L'Autònoma va néixer amb l'empenta d'aquest lema, d'aquesta funció d'educar joves més enllà de la formació en les matèries específiques de cada facultat.

Es va crear per descongestionar la UB al final dels anys seixanta i es va construir als afores de Barcelona perquè els estudiants no es veiessin. La intenció d'alguns dels inspiradors no era gaire bona, però hi van donar la volta. Ser a fora de Barcelona i tenir un campus propi ha fet possible (encara que potser no ha estat suficient) una millor convivència entre diferents disciplines. Es possibilita que, per exemple, el Departament de Físiques discuteixi amb el de Matemàtiques i amb el de Literatura sobre qüestions que, si no ho són, poden ser comunes. Es facilita així la tasca d'educació de la joventut universitària, que va molt més enllà de l'aprenentatge de la literatura, les matemàtiques o la química.

Es va crear, per tant, amb la intenció de descongestionar la Universitat de Barcelona, i recordo que els primer anys veníem a peu des de l'estació de Bellaterra per un camí entre els boscos, que en dèiem la *ruta Hô Chi Minh* (per la guerra del Vietnam).

Vam tenir la sort que el primer rector fos germà del ministre Villar Palasí, la qual cosa ens va permetre obtenir una sèrie d'avantatges. El fet que durant el primer any la Facultat d'Econòmiques pogués funcionar sense alumnes va ser un privilegi que, segurament, d'altra manera, no s'hauria obtingut. És clar que va ser gràcies a la visió de Joan Sardà, Jordi Nadal i Antoni Serra Ramoneda, que ho van proposar, però segurament sense aquest vincle del rector amb el ministre, que ho va facilitar, no hauria estat possible.

Aquells primers anys van ser apassionants perquè discutíem sobre com havia de ser el pla d'estudis i el que s'havia de fer. Ells, els professors sèniors, sabien moltes coses que nosaltres no sabíem, però hi érem i ens enriquíem de poder participar-hi, encara que solament fos escoltant.

El segon any, quan ja hi havia alumnes, vaig ser ajudant de Josep Maria Bricall, amb qui, juntament amb Jordi Nadal, havia fet el doctorat. L'assignatura era Teoria Econòmica i ser l'ajudanta del professor Bricall també em va ser molt enriquidor. Ajudants i ajudantes anàvem a les classes per escoltar com ho feien els professors i preparàvem els problemes que després resolíem amb els estudiants. Els grups d'alumnes eren molt petits.

Anys setanta, crisi i debat econòmic

En aquella època, al començament dels anys setanta, el debat dins de l'anàlisi econòmica era molt fort. Passava una mica el que passa ara: estàvem immersos en una crisi molt forta que provocava un gran debat.

Hi havia dos nuclis que proposaven dues tendències econòmiques diverses: Cambridge, a Anglaterra, que defensava la tendència de David Ricardo, un model d'economia com a ciència social; enfront dels economistes americans que defensaven el corrent neoclàssic que, com també passa ara, era dominant.

Mentre que els neoclàssics exposen el mercat com la solució de tot (el mercat ho resol tot), la proposta clàssica alternativa proposa que, a més del mercat, hi ha d'haver la intervenció del sector públic (en parlar del corrent clàssic, probablement hauria d'esmentar-lo com a corrent keynesià, de John Maynard Keynes, en lloc de dir ricardià, que ens queda més lluny).

Hi havia dos nuclis, amb dos corrents diferents, i el nucli de Cambridge era molt fort. Aquí, a l'Autònoma, ens varem fer la il·lusió d'estar-hi lligats i vam començar així. L'aportació de Josep Maria Bricall és aquesta.

Aquesta posició va durar uns quants anys i després es va acabar perquè l'economia més ortodoxa, la que domina a tot el món, també va dominar aquí a l'Autònoma. Aquells vàrem quedar com un reducte exòtic. Però és bonic recordar que a l'inici bevíem d'això, de noms com David Ricardo, John Maynard Keynes o Piero Sraffa —un economista italià que es va refugiar a Cambridge fugint de Mussolini—. Aquí érem ricardians, keynesians, sraffians.

Érem també conscients que això era minoritari i és clar que, en no formar part del corrent majoritari, havíem de treballar més i ho havíem de fer molt bé. Si s'està dins del corrent principal les coses funcionen soles però, si ets heterodox, s'ha de tirar amb més força.

Vam néixer amb aquesta vocació d'heterodòxia en teoria econòmica i de treball intens per poder guanyar, tot i que, de fet, no vam guanyar mai. Però tant se val!

Connotacions polítiques

Tot això passava en l'època del tardofranquisme en què hi havia molta agitació política. Va ser precisament durant el primer curs, en què vaig tenir la plena responsabilitat d'una assignatura, quan va haver-hi una vaga estudiantil que va durar tot l'any acadèmic. Vam donar un aprovat general perquè no es perdés el curs, però vam cometre molts errors i suposo que, a partir d'aquella experiència, ens hi pensarem molt abans de tornar a fer una vaga de professorat.

Quant a la teoria econòmica que es defensava a la Facultat d'Econòmiques, penso que, per part dels poders polítics, es considerava un tema purament acadèmic, per la qual cosa no se'ns van plantejar mai problemes d'intervenció autoritària.

Segurament consideraven que la diferència entre les teories més heterodoxes de Piero Sraffa, que efectivament era un home d'esquerres i amic d'Antonio Gramsci, respecte a les dels autors adscrits a l'economia més convencional, era un tema purament acadèmic que tenia poca rellevància política.

És clar que aquest corrent heterodox de l'economia té connotacions polítiques: significa ser socialdemòcrata en oposició a ser partidari estricte del mercat. Però jo també considero que és un tema més acadèmic que polític.

Quaranta anys de docència a la UAB

Vaig començar, com ja he dit, fent de professora ajudant de Josep Maria Bricall i vaig anar evolucionant. La primera responsabilitat que em van donar, l'any 1971, va ser impartir Economia a la Facultat de Periodisme.

Va ser una nova aventura apassionant, educar els alumnes perquè fossin periodistes amb la perspectiva del professor Jordi Nadal, i educar periodistes en economia. Què haurien de saber les i els periodistes? Vaig pensar que havien de tenir unes bases d'economia, però que no calia mortificar-los amb corbes ni equacions; donant-los les idees més bàsiques de l'anàlisi econòmica n'hi hauria prou.

Aquest va ser el meu començament com a responsable d'una assignatura. Va ser molt interessant i també molt estimulante perquè l'alumnat de Periodisme eren persones molt inquietes, vitals i motivades, amb ganes de saber i de criticar.

Durant aquest període era professora del claustre d'Econòmiques enviada a fer classes a la Facultat de Ciències de la Informació. Després ja vaig anar tornant a les classes de la Facultat d'Econòmiques.

Vaig ser anys, anys, i més anys, professora d'Introducció a l'Economia. Al principi fèiem una introducció a l'economia d'aquest estil keynesià –sraffià, de què parlava al començament— amb els professors Joan Martínez Alier, Josep Maria Bricall, que encara hi va estar uns quans anys, i Lluís Barbé, que s'hi va incorporar posteriorment.

Ara torno a impartir Introducció a l'Economia, però és una introducció a una economia a l'estil més convencional, al més a l'americana possible. Suposo que l'alumnat deu notar una mica que tinc un to diferent, però m'adapto al programa. Han de passar un examen sobre aquestes premisses tan convencionals i, per tant, jo explico aquestes premisses tan convencionals.

Durant bastants anys també he impartit Macroeconomia, una matèria que et permet un cert nivell d'heterodòxia, per la qual cosa també m'agrada molt. I ara, últimament, des que s'ha jubilat Lluís Barbé, he heretat l'assignatura Història del Pensament Econòmic, que és molt bonica d'impartir.

És això el que em fa retardar la jubilació. Ja em podria jubilar, vaig fer els 65 anys l'abril passat. Però vaig impartir Història del Pensament Econòmic l'any passat per primera vegada, vaig fer l'esforç del treball de preparació, i m'agradarà gaudir-ne un, o no sé si dos anys més, si tinc prou empena.

Una visió positiva de l'actual joventut universitària

Durant tots aquets anys de la meua història dins de l'Autònoma, a més d'impartir classes, també he fet altres coses.

En el període del rectorat de Lluís Ferrer, que encara és molt recent, vaig ser vicerectora de Relacions Internacionals i Cooperació. Va ser molt interessant i aquesta activitat m'ha ofert una visió optimista respecte de l'alumnat.

Hi ha una tendència a parlar de la joventut universitària d'avui dient que és un desastre, que no sap res, que no està preparada. Molts professors i moltes professores ho diuen.

És cert que el nivell intel·lectual ha baixat, que saben menys coses de les que nosaltres sabíem; tenen menys referents, menys cultura humanística i clàssica. La joventut d'avui és quasi com d'una altra espècie respecte de nosaltres i, vista amb els nostres paràmetres, no l'entnem. Veiem que, per exemple, no saben qui era Sèneca i diem: "Com pot ser universitari algú que no sap qui era Sèneca?" Saben, però, unes altres coses. Saben fer funcionar els ordinadors i saben moure's pel món, han viatjat com solament abans podia fer la gent privilegiada.

Quan vaig arribar al vicerectorat, venia de ser, durant bastants anys, coordinadora d'ERASMUS de la Facultat d'Econòmiques. Encara que requereix molta dedicació—estudiar cada cas amb detall, mirant els programes de les universitats que han d'acollir l'alumnat per establir la correspondència amb els nostres i aconsellar adequadament—és una feina molt agraïda perquè tractes amb el millor alumnat.

Vaig tractar amb nois i noies amb moltes ganes d'aprendre, disposats i disposades a allargar un any la carrera per tal de poder estudiar, per exemple, a Alemanya, que és molt dur, i disposats i disposades a aprendre a viure lluny de casa seva i de la seva cultura. Penso que és un esforç del qual més endavant s'obtidran els beneficis. Per mi va ser molt gratificant.

El vicerectorat que vaig exercir s'ocupava, a més de les relacions exteriors, de la cooperació. Això em va permetre veure alumnes que s'adherien a la Fundació Autònoma Solidària amb predisposició per treballar en la cooperació: a l'estranger, anant, per exemple, a fer de mestres a Nicaragua durant tres o quatre mesos; o al país, ajudant persones amb impediments físics que estan a la UAB, donant classes a Can Brians o ajudant la gent immigrant a incorporar-se al seu nou entorn.

Ara es diu que l'alumnat no s'implica, que no fa política. No és veritat que no s'impliqui; s'implica però d'una manera diferent. Quan jo estudiava, per implicar-me, em vaig afiliar al PSUC. Ara fan unes altres coses però no és veritat que es desentenguin de contribuir a la millora social.

També veig alguns desastres. No es pot admetre que es produeixin agressions al professorat, que se'ls tiri pintura ni que s'agredeixi a les representacions polítiques que ens visiten, siguin del costat que siguin. S'han produït molts fets desagradables aquets últims temps.

Pel que fa al nivell dels estudis de l'alumnat, que crec que, efectivament, és més baix, però penso que això forma part de la democràcia. Abans, quan jo estudiava, a la Universitat sols hi anava la gent privilegiada, els fills i, en menys, proporció les filles de la burgesia il·lustrada que vivien en cases plenes de llibres.

Ara arriben a la Universitat molts nois i noies a casa dels quals no s'ha llegit mai (són la primera generació que llegeix) i que no té el pòsit d'una cultura familiar il·lustrada. Penso que això és emocionant perquè vol dir que la cultura està a l'abast de tothom, però segurament té uns costos en el sentit que el nivell és diferent. Segurament el problema és que no es troba la manera de fer que millorin el nivell.

Influència en el territori i en les poblacions més pròximes

Quan vaig ser vicerectora, l'alcalde de Cerdanyola, que era l'Antoni Morral, tenia molt clar que la Universitat era a la seva ciutat i que, per tant, s'hi havia d'interrelacionar.

Amb l'Ajuntament de Cerdanyola i el de Sabadell s'han fet accions de solidaritat conjuntes, com el programa Ítaca en l'àmbit escolar i que després s'ha anat ampliant.

És evident que hi ha interès en les poblacions de les rodalies de tenir la Universitat al seu terme municipal. Quan l'Antoni Farrés era alcalde de Sabadell, havia arribat a proposar la incorporació de l'Autònoma al seu territori i, en compensació, la incorporació també de Ciutat Badia, actualment Badia del Vallès.

Hi ha poblacions, com Sant Cugat, la mateixa Cerdanyola i altres ciutats més pròximes, que es beneficien d'acollir entre la seva població molta gent de l'Autònoma que hi viu.

Des de la Universitat ens esforcem a col·laborar amb les ciutats de l'entorn i amb les seves entitats, però potser aquest esforç encara no és suficient. Des de la Facultat d'Econòmiques hauríem de tenir molts més lligams amb el nostre entorn socioeconòmic. Penso que encara no en tenim prou, ni nosaltres ni els altres.

Es parla molt, alguns volen evitar-ho, del domini de les empreses sobre la Universitat. Una certa relació i adaptació dels estudis a les necessitats de les empreses són bones, cosa que no vol dir que les empreses ens diguin com ho hem de fer i ens imposin programes. Les empreses, però, tenen molt a dir sobre com eduquem els i les economistes. Això no vol dir ni ser reaccionari, ni partidari d'una política *dretista*. La Universitat no és sols dels universitaris i les universitàries, la Universitat és de la societat i, per tant, hi tenen molt a dir les empreses en les quals empresaris i empresàries, treballadors i treballadores conflueixen per crear riquesa: cal animar les empreses a donar-nos la seva opinió i cal cedir-los una mica de poder.

Amb Sabadell sé que hi ha contactes amb la Cambra de Comerç, amb la qual la rectora té algun tipus de lligam. Però penso que ens falta més compenetració, que la relació amb l'entorn pot ser que sigui massa limitada.

El fet que la Universitat estigui ubicada aquí és una bona idea i el seu entorn és propici per a una Universitat. Sóc contrària a la construcció d'una universitat a cada trosset de país que faciliti que “els nens i les nenes” puguin estar a prop del papa i de la mama. Allò que és bo de la universitat és que forci la joventut a marxar de casa per anar-hi. Aquí hi ha gent de molts llocs, i això és bo.

L'Autònoma té molt d'interès a ser metropolitana —que la *B* vulgui dir Barcelona, no Bellaterra—. La marca Barcelona ven molt i l'Autònoma vol ser de Barcelona.

Una universitat catalana i catalanista

En el seu inici l'Autònoma era una universitat catalanista. Es va fer un manifest, el Manifest de Bellaterra, en què es deia que volíem ser una universitat democràtica, catalana i lliure (o autònoma) respecte als poders polítics.

En uns moments en els quals això era difícil, en els quals l'ortodox era expressar-se en castellà en públic i en les aules, aquí es va fer un gran esforç de catalanització.

En aquets últims anys hem retrocedit per un fals cosmopolitisme i una mica de *papanatisme*. Surten excuses ridícules, com: “El talent està renyit amb el saber català” per justificar les classes en castellà. El talent, penso, és permeabilitat, és saber moltes coses, saber molts idiomes.

Ara, amb les noves disposicions, demanem que qualsevol que estudiï a la Universitat hi pugui viure en català, la qual cosa vol dir que els professors i les professores l’han d’entendre si es fa una pregunta en català. Evidentment, si ve un professor o una professora de l’estranger per un o dos anys i sols parla anglès, no se li demanarà el nivell C de Català. Ja hi ha una *lingua franca* de les universitats que és l’anglès, no el castellà.

Em sap greu tot aquest soroll que hi ha entorn d’aquesta qüestió. El veig com una ofensiva sobre les nostres universitats que forma part de l’ofensiva que hi ha sobre el català per part del castellà, que vol guanyar posicions a Catalunya. Ja guanya posicions a Califòrnia. Que ens deixi en pau aquí!

Referent a la gent de l’estranger que vénen a estudiar aquí amb una beca ERASMUS, es parla molt de la dificultat amb què es troben per l’ús del català, cosa que, per mi, és completament falsa. Si es dóna algun cas, sols afecta a qui no és bon o bona estudiant i, principalment, si vénen de països com Itàlia i França, que no tenen gaire clar què és el poliglòtisme, però ara això també està canviant en aquests països. Mai, però, un estudiant alemany o una estudiant alemanya m’ha demanat que li parli en castellà.

Qualsevol que ve sabent castellà, si sap d’allò que li parlen, entén el català. Però, en molts casos, no és veritat que vinguin sabent castellà i, si és així i no saben ni castellà, tant se val si els parles en castellà com en català. La meva experiència és que és qüestió de tenir una mica més de paciència i que es faci una mica més de feina per part dels professors i les professores per acollir-los al seu despatx i aclarir-los i resoldre’ls els dubtes.

Als ERASMUS, moltes vegades, se’ls utilitza com a excusa per fer les classes en castellà. Altre cop apareix el *papanatisme*, quan el professor o la professora se sent cosmopolita, perquè fa les classes en castellà perquè un noi d’Itàlia o una noia de França li ho han demanat.

Però, si per una qüestió d’esnobisme, de comoditat o de militància, es fa la classe en castellà, vol dir que la majoria de l’alumnat haurà de seguir-la en castellà, i perdrà el dret a ser educat —i parlem d’educació— en la seva llengua. S’ha fet l’esforç a primària, s’ha fet l’esforç a secundària i, llavors, quan arriben a la Universitat, es diu a l’alumnat que ja no fa falta, que ja no cal parlar en català.

Universitat Autònoma i país

Pot semblar pretensions dir que l’Autònoma ha influït en l’evolució de Catalunya. Al començament, però, aquella vocació de ser diferents, que volia dir ser diferents per ser millors que en el passat, sí que va propiciar que d’aquí sortís gent especialment ben preparada, gent valenta i conscient que era bona i, per tant, prou segura de sí mateixa com per llançar-se a la política i ocupar alts càrrecs en l’Administració.

Els estudis a l’Autònoma donaven la seguretat i l’aplom que dóna la consciència de tenir una bona preparació. Quan va arribar la democràcia, moltes persones que havien sortit d’aquí van ocupar alts càrrecs, aquí i a Madrid. Narcís Serra va ser un temps professor aquí, ensenyava Macroeconomia i, de fet, encara és professor d’aquesta Universitat. També Pasqual Maragall i moltes altres persones.

Penso que, d’aquí a uns quants anys, quan es parli dels inicis de la Pompeu Fabra, es dirà el mateix, que l’Autònoma dels anys setanta va ser el que la Pompeu Fabra va ser als anys noranta: una universitat nova on anava gent amb molta vocació i amb molta empena, que se sentia privilegiada d’estudiar-hi i de la qual sortia amb una bona motxilla. A més, era conscient que era bona, la qual cosa li donava seguretat a l’hora d’anar a fer entrevistes de feina.

No sé si aquesta diferenciació encara existeix avui, o si ja s’ha evaporat. Penso que potser sí que s’ha evaporat una mica, però també penso que això és bo perquè vol dir que aquest esperit de millora i d’innovació ja s’ha escampat per tot arreu.

L'Autònoma en organitzacions interuniversitàries

Durant el rectorat de Carles Solà, l'Autònoma va ser membre fundador de l'ECIU (European Consortium of Innovative Universities), que és una organització formada per catorze universitats europees de la qual actualment encara formem part.

És un grup d'universitats amb vocació d'innovació. N'hi ha que, com les universitats de Twente, a Holanda, i Dortmund, a Alemanya, estan una mica separades dels nuclis urbans, tenen un campus i estan fortament vinculades al seu entorn, a les empreses, als municipis i a les entitats. Per a nosaltres són un bon exemple.

Una altra cosa que he fet a l'Autònoma, i que m'agrada molt perquè sóc molt patriota, és haver estat delegada de la Xarxa Vives d'Universitats, una associació que potencia les relacions entre les institucions universitàries dels territoris de llengua catalana (Catalunya, País Valencià, Balears, Catalunya Nord, Andorra i Sardenya) per potenciar la utilització i la normalització del català.

La Xarxa Vives, que anteriorment s'anomenava Institut Lluís Vives, agrupa vint-i-una universitats. És curiós veure les diferències que es produeixen a les universitats a causa de la pertinença a un país o un altre i la seva dependència. Per exemple, la de Perpinyà té moltes dificultats per introduir canvis a causa de la seva dependència d'un govern centralitzat, i en canvi, la d'Andorra, una universitat molt petita, no en té cap.

La Xarxa coordina un pla de solidaritat conjunt que fa actuacions a Algèria, país amb el qual Alacant sempre ha tingut molta proximitat (hi ha un ferri entre Alacant i Orà que porta gent d'un lloc a l'altre constantment), o a Perpinyà, que pertany a un país que n'ha estat colonitzador i normalment no és ben rebuda, però, quan hi anem com a catalans, les oposicions s'esfumen o desapareixen.

Hi ha hagut experiències molt maques. A la Xarxa Vives no es dóna importància al fet de pertànyer a una universitat pública o privada, allà no hi ha discussions ni competència. El nexa d'unió és la llengua catalana i l'aire d'innovació de les seves actuacions.

Les lluites i les reivindicacions estudiantils

A l'inici del funcionament de la Universitat hi va haver una forta lluita contra el règim franquista que justificava totes les accions de protesta. Jo crec que hem estat víctimes d'aquella tolerància envers les accions de protesta estudiantil que encara veiem amb ulls de simpatia perquè és anar contra el sistema.

Però, quan el sistema és el sistema de convivència establert democràticament, encara que tingui els seus defectes, qualsevol atac al sistema no té perquè ser benvingut. Sóc crítica amb algunes actuacions violentes dels moviments estudiantils dels darrers anys, com ara tirar pintura o pólvores de talc, cosa que no pot ser mai defensable. Encara que són agressions innocents, perquè això no és fer mal, aquestes coses no són pròpies de la Universitat.

Ens hem excedit actuant amb una mena de paternalisme respecte del moviment estudiantil, com els pares i mares excessivament proteccionistes vers els seus fills i les seves filles. És clar que, com sovint es diu, són minories, però que una minoria provoqui una disfunció en el sistema educatiu tampoc és bo.

En canvi, la Facultat d'Econòmiques és molt pacífica, a vegades quasi exageradament; en èpoques de conflictes molt importants a la Facultat de Lletres, que és aquí al costat, les classes d'Econòmiques s'han fet regularment i sense cap problema. Aquest desinterès per l'entorn tampoc és bo.

El pla Bolonya

Era a l'equip del Rectorat quan es van produir les accions de protesta pel pla Bolonya i penso que no vam saber entomar bé el que hi havia de bo i el que

hi havia de dolent en tot allò. No vam saber parlar normalment de les coses, evitant l'ocupació de les aules i les destrosses de mobiliari, que sempre seran accions inadmissibles. Han costat molts diners les despeses per tornar a posar-ho tot en ordre. Aquestes accions no s'han de repetir.

A la Facultat d'Econòmiques estem aplicant el pla sols en el primer curs i la veritat és que han canviat poques coses.

El pla, tal com està concebut en l'àmbit europeu, està molt bé. El que no està bé és com s'ha aplicat, o s'està intentant aplicar aquí. En passar per Madrid s'ha espatllat tot. A Catalunya no s'hauria d'haver admès, ens ha faltat coratge per fer l'aplicació de "Bolonya a la catalana" i ara tenim el "pla Bolonya a la madrilenya".

Recordo els primers cursos de l'Autònoma. Allò era Bolonya en estat pur! (La Universitat de Barcelona, que també anomenàvem Universitat Central, ja començava a ser diferent i les classes ja eren més massificades.) A la UAB els grups eren petits i hi havia molt contacte entre l'alumnat, entre el professorat i l'alumnat i entre els professors i les professores joves ajudants que, com jo, anàvem a les classes a escoltar el professor com les impartia, participant-hi, aclarint dubtes i solucionant problemes que ens plantejava l'alumnat.

Els professors i les professores joves teníem moltes ganes d'impartir classes i d'educar-nos per fer-ho bé, per la qual cosa assistíem i participàvem a les aules amb molt d'entusiasme per aprendre.

Ara ha canviat molt, el sistema és molt dur i molt complicat i els professors i les professores joves no tenen temps perquè han d'escriure articles en revistes especialitzades per fer currículum. Els mèrits que han de fer per obtenir una plaça estable no tenen res a veure amb l'activitat d'impartir classes per educar joves. Ara els mèrits es fan publicant articles en una revista americana, que no llegirà ningú, l'única finalitat dels quals és fer currículum. Generalment s'escriuen per donar continuïtat a la tasca d'un professor que els donarà un punt per engreixar el currículum.

No estic en contra de la publicació d'articles. Escriure és necessari i, a més, el jovent ho necessita per progressar, per tenir punts i per tenir uns ingressos extres. El cas és que ara s'oblida la part pedagògica i només es valora la recerca. Tant el Ministeri, com la Generalitat, Brussel·les i la resta del món valoren el fet que hagi publicat en una revista; el fet que l'article aportï o no aportï alguna cosa és secundari. El fet que facis bé la classe i que hi hagi una quarantena o cinquantena de joves que hagin après bé alguna cosa no es valora.

És un pecat molt greu que estem cometent i penso que el pagarem. Suposo, però, que d'aquí a uns quants anys hi haurà un canvi.

Amb aquest panorama i amb la quantitat d'alumnes que entren a cada curs, el pla Bolonya és impossible per falta de professorat. Si la totalitat de professors i professores, titulars i no titulars, que té la Universitat es dediquessin a l'ensenyament, sí que seria possible.

El màxim prestigi per a un professor o una professora, avui, és que se l'alliberi de donar classes —quan un és savi, deixa d'explicar allò que sap—. És una contradicció tan grossa, que no s'hauria de permetre! Encara que el professorat vagi a congressos, escrigui articles, faci recerca, és a dir, creï coneixement, no el divulgarà als alumnes. La Universitat ha de fer les dues cosses. Una universitat que no creï coneixement no és universitat, però una universitat que s'oblida de difondre el coneixement, tampoc.

Estem abdicant de la funció essencial de la Universitat, que és fer circular el coneixement.